

ע"פ 3599/16 - מ, ח, מ, מ, א ע נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 3599/16

ע"פ 3669/16

לפני:

כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופט י' אלרון

1. מ ח המערערים בע"פ 3599/16
והמשיבים 2-1 בע"פ 3669/16:

2. מ מ

המשיב 3 בע"פ 3669/16: א ע

נ ג ד

המשיבה בע"פ 3599/16
והמערערת בע"פ 3669/16: מדינת ישראל

ערעור וערעור שכנגד על גזר דינו של בית המשפט
המחוזי בחיפה, מיום 21.3.2016, בתפ"ח
21619-07-14, שניתן על ידי כב' הרכב השופטים ר'
שפירא - סג"נ; א' אליקים; ו-ת' נאות-פרי

תאריך הישיבה: כ' בחשון התשע"ח (9.11.2017)

בשם המערערים בע"פ 3599/16 עו"ד אביגדור פלדמן; עו"ד אברהם כנאענה
והמשיבים 2-1 בע"פ 3669/16:

בשם המשיב 3 בע"פ 3669/16: עו"ד יהלי שפרלינג
עמוד 1

פסק-דין

השופט א' שהם:

1. לפנינו ערעור וערעור שכנגד על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, מיום 21.3.2016, בתפ"ח 21619-07-14, שניתן על ידי כב' הרכב השופטים: ר' שפירא - סגן נשיא (כתוארו אז); א' אליקים ו-ת' נאות-פרי.
2. מסעוד חטיב (להלן: המשיב 1) ומכרם מנסור (להלן: המשיב 2) (שניהם ביחד: המשיבים) הורשעו, על יסוד הודאתם, בעבירות שיוחסו להם בכתב אישום מתוקן שהוגש במסגרת הסדר טיעון, כמפורט להלן: חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); עבירות בנשק, לפי סעיף 144(ב) ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין; ושיבוש הליכי משפט, לפי סעיף 244 ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין. למשיב 1 יוחסו עבירות נוספות כדלקמן: תגרה, לפי סעיף 191 לחוק העונשין; ויריות באזור מגורים, לפי סעיף 340 א' לחוק העונשין.
3. בעקבות הרשעתו בדין, נגזרו על המשיב 1 העונשים הבאים: 6 שנות מאסר לריצוי בפועל, החל מיום מעצרו - 12.6.2014; הופעל עונש מאסר על תנאי בן 12 חודשים, שהושת על המשיב 1 בבית המשפט המחוזי בנצרת (ת"פ 24617-02-11), וזאת במצטבר לעונש שהוטל, כך שעל המשיב 1 לרצות 7 שנות מאסר שמניין מיום מעצרו; 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים מיום שחרורו מהכלא, לבל יעבור עבירת נשק או אלימות מסוג פשע; 6 חודשי מאסר על תנאי, למשך שנתיים מיום שחרורו מהכלא, לבל יעבור עבירת שיבוש הליכי משפט, עבירת תגרה, או יריות באזור מגורים; כמו כן, חויב המשיב 1 בתשלום פיצויים לשלושה מתלוננים בסכום של 10,000 ש"ח לכל אחד.
- על המשיב 2 נגזרו עונשים אלה: 5 שנות מאסר לריצוי בפועל, מיום מעצרו - 12.6.2014; הופעל עונש מאסר מותנה בן 12 חודשים, שהושת על המשיב 2 בבית המשפט המחוזי ואושה בבית המשפט העליון (ת"פ 41965-04-10 ו-ע"פ 4499/11), וזאת במצטבר לעונש שהוטל, כך שעל המשיב 2 לרצות 6 שנות מאסר מיום מעצרו; 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים ממועד שחרורו מהכלא, לבל יעבור עבירת נשק או אלימות מסוג פשע; 6 חודשי מאסר על תנאי, למשך שנתיים מיום שחרורו מהכלא, לבל יעבור עבירת שיבוש הליכי משפט; פיצויים לשלושה מתלוננים בסכום של 10,000 ₪ לכל אחד.
4. שני הצדדים אינם משלימים עם גזר דינו של בית משפט קמא. המדינה (להלן: המערער) מבקשת להחמיר בעונש המאסר באורח משמעותי, ואילו המשיבים מבקשים להקל בעונשם, ומכאן הערעורים שלפנינו. יצוין, כי המערערת הגישה ערעור גם על קולת עונשו של המשיב 3, אך לאור הודעתה כי היא מושכת את ערעורה, ידחה הערעור שהוגש בעניינו.

עובדות כתב האישום שהוגש נגד המשיבים

5. מכתב האישום המתוקן עולה, כי ביום 8.6.2014 התפתח ויכוח בין המשיב 1 לבין אדם אחר (להלן: האחר), בישוב אעבלין, סביב "השימוש בכביש". בעקבות אותו ויכוח, פרצה תגרה בין המשיב 1 לבין האחר ותושבים נוספים שהתאספו במקום. בהמשך לאותה תגרה, ירה המשיב 1, בשעות לילה, "לא פחות מ-21 כדורים מרובה סער", אשר פגעו בקירות חיצוניים של כחמישה בתים וברכב אחד. לאחר זאת, נעשו ניסיונות לערוך "סולחה" בין הניצים, אך בשל יידוי אבנים לעבר רכבו של המשיב 1, החליט הלה להיפרע מצעירים שנחשדו על ידו ביידוי האבנים. המשיב 1 פנה אל המשיבים 2 ו-3 ותכנן עמם ועם אחרים, שזהותם אינה ידועה למאשימה, "לגרום לחבלה חמורה, למום או לנכות לצעירים באמצעות ירי בנשק חם". המשיבים הצטיידו "לפחות באקדח אחד" וביום 11.6.2014 בלילה, הורה המשיב 1 למשיבים 2 ו-3 לירות לעבר שני רכבים, בהם נסעו הצעירים ומשפחותיהם. המשיב 3 ואחרים תצפתו לעבר שני הרכבים, שעה שהמשיב 1 העביר הנחיות כיצד לבצע את הירי. כנטען בכתב האישום, המשיב 2 ואחרים עקבו אחר רכביהם של הצעירים, ובשלב מסוים החלו לירות מאקדח שהיה ברשותם לעבר אחד הרכבים, חמישה כדורים לפחות, וגרמו לפגיעה קשה לשלושה מנוסעיו, אשר פונו לבית החולים, תוך שנשקפה סכנה לחייהם. לאחר הירי, הורה המשיב 1 לחבריו לעשות פעולות שונות לשם שיבוש ההליכים, ובכלל זה מחיקת נתונים מהטלפון הנייד שלו, תאום גרסאות, הסתרת הנשק, וניקוי הרכב שממנו בוצע הירי.

גזר דינו של בית משפט קמא

6. לאחר שסקר את טיעוני הצדדים, החליט בית משפט קמא לראות את כלל העבירות שיוחסו למשיבים כאל אירוע אחד. בית משפט קמא עמד על הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה ממעשיהם של המשיבים, ובראשם הפגיעה בביטחונם ובשלמות גופם של המתלוננים כמו גם בשלומם ובביטחונם של הציבור בכללותו. לגבי נסיבות ביצוע העבירה, ציין בית משפט קמא כי הכוונה הייתה לפגוע במי שנחשדו בידי האבנים לעבר רכבו של המשיב 1, אך בשל טעות בזיהוי נפגעו אחרים שלא היו מעורבים בסכסוך. המדובר, כך הטעים בית משפט קמא, במעשה מתוכנן שנועד לצורכי נקמה, תוך שימוש בנשק חם וגרימת חבלה חמורה למתלוננים. לאחר סקירת מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות דומות, נקבע מתחם ענישה הולם הנע בין 4 ל-10 שנות מאסר. לצורך קביעת עונשו של המשיב 1 בגדרי המתחם, ציין בית משפט קמא כי הוא היה הרוח החיה מאחורי העבירות, והוא עצמו היה מעורב בירי של 21 כדורים בתוך שכונת מגורים. עם זאת, נלקחה בחשבון העובדה כי הוא נשוי ואב לילד שנולד כחודש לפני מעצרו, ובנוסף נתן בית משפט קמא את דעתו למכתבה של אשת המשיב 1 המפרט את הנזק שנגרם לה ולבנם הפעוט כתוצאה מההליך המשפטי שנקט נגד בעלה. אשר למשיב 2, נאמר כי הוא ביצע את מעשי הנזק לבקשתו של המשיב 1, מבלי שהיה לו סכסוך אישי עם מי מבין המעורבים בתגרה. בית משפט קמא ציין, עם זאת, כי יש להתחשב לקולה בנכותו של המשיב 2, אשר נפגע בראשו ונגרם לו נזק מוחי. לגבי שני המשיבים הבהיר בית משפט קמא, כי לחובתם עבר פלילי ועונשי מאסר על תנאי ברי הפעלה. לאחר זאת, גזר בית משפט קמא את עונשם של המשיבים כמפורט בפסקה 2 לעיל.

הערעורים

7. המערערת סבורה כי שגה בית משפט קמא, הן בקביעת מתחם הענישה והן בעונשי המאסר שהושתו על המשיבים, במסגרת המתחם. המערערת סבורה, כי לא הייתה כל הצדקה להעמיד את תחתיתו של המתחם על 4 שנים בלבד, בהינתן נסיבותיו החמורות של האירוע ולנוכח תוצאתו החמורה לנפגעי העבירה, אשר הובהלו לבית החולים עם פגיעות ירי, ושם "נותחו ואושפזו". אשר למיקומם של המשיבים בתוך המתחם שנקבע, סבורה המערערת כי היה ראוי להציבם ברף העליון של המתחם, הן בשל חומרת מעשיהם והן בשל עברם הפלילי.

8. מנגד, טוענים המשיבים כי יש להקל בעונשם מאחר שבית משפט קמא לא נתן משקל ראוי להודאתם באשמה; להבעת החרטה על מעשיהם; לעובדה כי מאז האירועים האלימים, שככה האלימות בשוב; ולנסיבותיהם האישיות של המשיבים, לרבות נכותו הקשה של המשיב 2.

דיון והכרעה

9. לאחר שבחנו את טיעוני הצדדים ונתנו את דעתנו לכלל הנסיבות האופפות את האירוע, הגענו לכלל מסקנה כי יש לדחות את שני הערעורים, ולהותיר את גזר דינו של בית משפט קמא על כנו. כידוע, אין זה מדרכה של ערכאת ערעור להתערב בעונש שנקבע על ידי הערכאה הדיונית, אלא באותם מקרים חריגים בהם מדובר בעונש הסוטה באורח קיצוני ממדיניות הענישה המקובלת בנסיבות דומות, או אם נפלה בגזר הדין טעות מהותית הדורשת תיקון (ע"פ 2454/11 פלוני נ' מדינת ישראל (21.4.2013); ע"פ 3947/12 סלוח נ' מדינת ישראל (21.1.2013); ע"פ 5633/12 ניימן נ' מדינת ישראל (10.7.2013)).

10. אכן, אין להקל ראש בחומרת מעשיהם של המשיבים, ובעיקר אמורים הדברים לגבי המשיב 1, שהיה מעורב בירי מסיבי בשכונת מגורים תוך גרימת נזק למבנים ולרכב. לאחר מכן, נטל המשיב 1 חלק מרכזי בירי שפגע בקורבנות תמימים, שלא היו מעורבים בכל ויכוח או סכסוך עמו, תוך גרימת חבלות חמורות למתלוננים, שהצריכו ניתוח ואשפוז ממושך. הדברים נכונים אף ביחס למשיב 2, שהרי הוא שביצע בפועל את הירי באירוע השני. לפיכך, וגם מתוך התחשבות בנסיבותיהם האישיות של המשיבים, אין כל בסיס להקלה בעונשם, ודין ערעורם להידחות.

11. אשר לערעור המדינה, התלבטנו לא מעט בשאלה אם אין מקום לקבלו, בשל קולת העונשים שנגזרו על המשיבים. ואולם, לאחר בחינת המכלול, הגענו לכלל מסקנה, כי גם אם מדובר בעונש שאינו ממצה את מלוא חומרת מעשיהם של המשיבים, וככל הנראה היינו רואים להחמיר בעונשם לו היינו נדרשים לגזור את דינם, אין עסקינן בסטייה קיצונית מרמת הענישה המקובלת בעבירות מסוג זה, ועל כן החלטנו לדחות את הערעור. מן הראוי לציין, כי בפסיקה שאוזכרה על ידי המערערת (ע"פ 768/13 נאסר נ' מדינת ישראל (29.10.2014); וע"פ 7538/14 עטל נ' מדינת ישראל (19.11.2015)), הוטלו עונשי מאסר של 7 שנים על מערערים שביצעו עבירות חמורות לא פחות משל המשיבים, כך שאין מדובר בפערי ענישה מהותיים. אכן, בע"פ 5860/14 לביא נ' מדינת ישראל (6.3.2016) אושרו עונשים הנעים בין 7 ל-12 שנות מאסר, אך העונשים ברף הגבוה הוטלו בנסיבות חמורות יותר מאלו שהתבררו בענייננו (וראו גם, ע"פ 3573/08 עוואדרה נ' מדינת ישראל (13.4.2010)). לסיכום, גם אם היה מקום להחמיר בענישה במקרה זה, אין זה ראוי לעשות כן, לאור הכלל שלפיו אין זה מדרכה של ערכאת הערעור למצות את מלוא חומרת העונש, במסגרת ערעור המונח לפניו.

לאור האמור, החלטנו לדחות את שני הערעורים.

ניתן היום, כ"ה בחשוון התשע"ח (14.11.2017).
